

Viite

Asia

EU:n epävirallinen puolustusministerikokous 4.-5.3.2020

EU:n epävirallinen puolustusministerikokous järjestetään Zagrebissa 4.–5. maaliskuuta 2020. Suomea edustaa puolustusministeri Antti Kaikkonen.

Kriisinhallintaoperaatioiden prioriteetit

Yhteistyön ja koordinaation tiivistäminen EU:n, Naton ja YK:n välillä on kannatettavaa ja se voi osaltaan parantaa kriisinhallintaoperaatioiden tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Suomi pyrkii vahvistamaan osallistumistaan kansainväliseen kriisinhallintaan ja vahvistamaan osallistumistaan myös EU:n sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa kansallisten osallistumispäätösten puitteissa. Suhtaudumme rakentavasti EU:n sotilaallisen kriisinhallinnan ja EU:n sotilaallisten koulutusoperaatioiden johtoesikunnan kehittämiseen.

EU:n puolustusyhteistyön prioriteetit

Suomi edistää määrätietoisesti Euroopan unionin turvallisuus- ja puolustusyhteistyön sekä puolustuspolitiikan kehittämistä. Tämä vahvistaa eurooppalaisen puolustuskyvyn perustaa ja unionia turvallisuusyhteisönä sekä globaalina toimijana.

Pysyvän rakenteellisen yhteistyön strateginen arviointi sekä EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön strateginen arviointi ja ohjaus (strateginen kompassi)

Suomi pitää tärkeänä pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) strategista arviointia. Arviointi mahdollistaa PRY:n strategisen luonteen vahvistamisen sekä PRY:n tarkoituksenmukaisuuden varmistamisen sitoumuksia, projekteja ja prosesseja tarkastelemalla. Suomi kannattaa EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön strategisen arvioinnin ja ohjauksen prosessia, jota kutsutaan strategiseksi kompassiksi. On tärkeää tarkentaa yhteistyön tavoitteita ja sitä kautta vahvistaa EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä. Suomi korostaa strategisen keskustelun tärkeyttä, sillä EU:n turvallisuusympäristö on muutoksessa. Strategisen kompassin tulisi olla riittävän laaja-alainen, jotta se kuvastaisi kehittyvää turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä sekä EU:n roolia siinä. Puolustuksen osalta strategisen kompassin tulisi tukea EU:n tavoitetason toimeenpanoa, osoittaa suuntaa yhteistyölle ja vahvistaa eri toimijoiden välistä koherenssia.

Asialista:

Kriisinhallintaoperaatiot	s. 4
EU:n sotilaalliset kriisinhallintaoperaatiot	s. 4
EU:n puolustusyhteistyön prioriteetit	s. 5
Pysyvän rakenteellisen yhteistyön strateginen arviointi	s. 5
EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön strateginen arviointi ja ohjaus (strateginen kompassi)	s. 5

Puolustusministeriö

TAVOITEMUISTIO

PLM2020-00005

PO Palojoensuu Reetta(PLM)

20.02.2020

Asia

EU:n epävirallinen puolustusministerikokous 4.-5.3.2020

Kokous/tapaaminen

EU:n epävirallinen puolustusministerikokous 4.-5.3.2020

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Kokous alkaa kriisinhallintaoperaatioita käsittelevällä työillallisella, johon osallistuvat myös edustajat YK:sta ja Natosta. Tarkoituksena on keskustella kriisinhallintaoperaatioiden prioriteeteista. Seuraavan päivän kokous koostuu kahdesta työstunnosta, joista ensimmäisessä ministerit vaihtavat ajatuksia puolustusyhteistyön kehittämisestä ja prioriteeteista uuden ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan kanssa. Toisessa työstunnossa käsitellään pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) strategista arviointia ja EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön strategisen arvioinnin ja ohjauksen prosessia eli ”strategisen kompassin” luomista EU:lle.

2. SUOMEN TAVOITE

- Yhteistyön ja koordinaation tiivistäminen EU:n, Naton ja YK:n välillä on kannatettavaa ja se voi osaltaan parantaa kriisinhallintaoperaatioiden tehokkuutta ja vaikuttavuutta.
- Suomi pyrkii vahvistamaan osallistumistaan kansainväliseen kriisinhallintaan ja vahvistamaan osallistumistaan myös EU:n sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa kansallisten osallistumispäätösten puitteissa.
- Suhtaudumme rakentavasti EU:n sotilaallisen kriisinhallinnan ja EU:n sotilaallisten koulutusoperaatioiden johtoesikunnan kehittämiseen.
- Suomi edistää määrätietoisesti Euroopan unionin turvallisuus- ja puolustusyhteistyön sekä puolustuspoliittikan kehittämistä. Tämä vahvistaa eurooppalaisen puolustuskyvyn perustaa ja unionia turvallisuusyhteisönä sekä globaalina toimijana.
- Suomi pitää tärkeänä pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) strategista arviointia. Arviointi mahdollistaa PRY:n strategisen luonteen vahvistamisen sekä PRY:n tarkoituksenmukaisuuden varmistamisen sitoumuksia, projekteja ja prosesseja tarkastelemalla.
- Suomi kannattaa EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön strategisen arvioinnin ja ohjauksen prosessia, jota kutsutaan strategiseksi kompassiksi. On tärkeää tarkentaa yhteistyön tavoitteita ja sitä kautta vahvistaa EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä.

- Suomi korostaa strategisen keskustelun tärkeyttä, sillä EU:n turvallisuusympäristö on muutoksessa. Strategisen kompassin tulisi olla riittävän laaja-alainen, jotta se kuvastaisi kehittyvää turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä sekä EU:n roolia siinä.
- Puolustuksen osalta strategisen kompassin tulisi tukea EU:n tavoitetason toimeenpanoa, osoittaa suuntaa yhteistyölle ja vahvistaa eri toimijoiden välistä koherenssia.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Puolustusministerikokousta valmisteltiin puolustuspoliittisten päälliköiden kokouksessa 22.—23. tammikuuta. EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön strateginen arviointi ja ohjaus on nostettu ensimmäistä kertaa puolustusministerikokouksen agendalle.

Ulkoasiainneuvosto kokoontuu puolustusministerikokoonpanossa 12. toukokuuta.

4. TAUSTA

Kriisinhallintaoperaatiot

YK on keskeinen toimija konfliktitilanteissa. EU:n kriisinhallinnassa on viime aikoina korostunut toiminta suoraan Eurooppaan kohdistuvia uhkia vastaan. EU:n kriisinhallintaoperaatioiden vahvuus on EU:n monipuolinen keinovalikoima. Nato näkee kriisinhallintaoperaatiot tärkeänä osana terrorismin torjuntaa ja painottaa tiivistä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa.

EU:n sotilaalliset kriisinhallintaoperaatiot

EU:lla on käynnissä kuusi sotilaallista kriisinhallintaoperaatiota: EUFOR Althea, EUTM RCA, EUTM Mali, EUTM Somalia, EUNAVFOR MED Sophia ja EUNAVFOR Atalanta. Suomi osallistuu näistä kolmeen (EUTM Mali, EUTM Somalia ja EUNAVFOR MED Sophia). EU:n sotilasoperaatiot ovat suuruusluokaltaan selvästi YK- ja Nato-operaatioita pienempiä. EU:n suurimmassa sotilasoperaatiossa, EUTM Malissa, on noin 650 sotilasta. Erityisesti koulutus- ja neuvonanto-operaatiot ovat kärsineet henkilöstöpuutteista. Ne toimivat myös vaikeissa turvallisuustilanteissa. Niin Afrikan sarven, Sahelin alueen kuin Keski-Afrikan tasavallan operaatioissa EU on pyrkinyt sotilaallisten ja siviilitoimien aiempaa parempaan yhteensovittamiseen. Sahelissa on lisäksi tuettu ns. G5-maiden (Burkina Faso, Mali, Mauritania, Niger, Tshad) yhteisjoukkoja.

EU:lla on kaksi merellistä operaatiota: EUNAVFOR MED Sophia ja EUNAVFOR Atalanta. Edellisen toimintaa ovat vaikeuttaneet erimielisyydet operaation mereltä pelastettujen ihmisten kohtelusta. Operaatio toimii toistaiseksi ilman merellisiä suorituskykyjä suorittaen valvontaa ilmasta käsin ja kouluttaen Libyan rannikkovartiostoa. EU:n neuvosto on saavuttanut poliittisen yhteisymmärryksen EUNAVFOR MED Sophia operaation lakkauttamisesta ja uuden kriisinhallintaoperaation perustamisesta, jonka tavoitteena on YK:n turvallisuusneuvoston asettaman asevientikiellon täytäntöönpano. Uudesta operaatiosta on tarkoitus sopia muodollisesti seuraavassa UAN:ssa.

Vuonna 2017 perustettu EU:n sotilaallisten koulutusoperaatioiden johtoesikunta (MPCC) vastaa koulutusoperaatioiden suunnittelusta ja johtamisesta. MPCC:tä johtaa EU:n sotilasesikunnan päällikkö kenraaliluutnantti Esa Pulkkinen. Jäsenmaat arvioivat MPCC:n toimintaa vuoden 2020 loppuun mennessä. Suomi on johdonmukaisesti tukenut EU:n pysyvän suunnittelu- ja johtokyvyn kehittämistä.

Seuraavaan monivuotiseen rahoituskehykseen liittyen valmistellaan korkean edustajan komission tuella tekemää esitystä Euroopan rauhanrahastoksi. Muun muassa kriisinhallintaoperaatioiden tehostamiseen ja kumppanimaiden asevoimien kapasiteetin vahvistamiseen tähtäävä rahasto sijoittuisi EU-budjetin ulkopuolelle. Neuvotteluja Euroopan rauhanrahastoksi käydään puheenjohtajamaa Kroatian johdolla. Jäsenmailla on ollut näkemyseroja muun muassa sotilasoperaatioiden yhteisiä kustannuksia koskien.

EU:n puolustusyhteistyön prioriteetit

Kyseessä on uuden EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan espanjalaisen Josep Borrellin ensimmäinen puolustusministerikokous. Työistunnossa on tarkoitus tarkastella laajemmin EU:n puolustusyhteistyön prioriteetteja ja painopistealueita.

Uusi korkea edustaja on korostanut, että muuttuneen turvallisuustilanteen vuoksi EU:n on vahvistettava muista toimijoista riippumatonta strategista ajatteluaan, ja käytävä strategisen tason keskustelua EU:n tavoitetasosta puolustusyhteistyön osalta. Muiden ulkoisen toiminnan työkalujen ohella EU:n tulee vahvistaa puolustusulottuvuuttaan määrällisesti ja laadullisesti.

Korkea edustaja on pitänyt esillä viittä kokonaisuutta, jotka hän näkee keskeisinä EU:n puolustusulottuvuuden vahvistamiseksi: yhteistyön tärkeys EU:n eri instituutioiden ja jäsenmaiden välillä, sotilaallisten suorituskykyjen tavoitteellinen kehittäminen, EU:n sotilaallisen kriisinhallinnan tehostaminen ja uskottavuuden vahvistaminen, yhteistyö kumppaneiden kanssa ja uudenlaisiin uhkiin (ilmastonmuutos, uudet teknologiat, kyber, hybridi) vastaaminen.

Pysyvän rakenteellisen yhteistyön strateginen arviointi

Pysyvän rakenteellisen yhteistyön tavoitteena on edesauttaa EU:n globaalistrategiassa ja marraskuun 2016 neuvoston päätelmissä yhteisesti hyväksyttyjen prioriteettien toteuttamista. Näitä ovat kriisinhallinta, kumppanien tukeminen sekä Euroopan unionin ja sen kansalaisten suojeleminen. Tavoitteet pyritään saavuttamaan jäsenmaiden toisilleen tekemien 20 velvoittavan sitoumuksen ja projektien kautta. Lisäksi PRY:n on määrä tukea jäsenmaiden tarvitsemien suorituskykyjen kehittämistä ja edistää puolustusyhteistyötä. PRY:llä on keskeinen rooli EU:n puolustusyhteistyön syventämisessä.

PRY on jaettu strategisiin jaksoihin, joista ensimmäiset ovat vuosina 2018-2020 ja 2021-2025. Jaksojen alussa tarkennetaan tavoitteet sitoumusten täyttämiseksi. Vuodenvaihteessa käynnistyi noin vuoden mittainen PRY:n strategisen arvioinnin prosessi. Prosessi jakautuu konsultaatiovaiheeseen, neuvoston suosituksen laatimiseen toukokuussa ja neuvoston päätöksen valmisteluun syksyn aikana. Arviointi rakentuu sitoumusten, projektien ja prosessin tarkastelun ympärille.

EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön strateginen arviointi ja ohjaus (strateginen kompassi)

Euroopan ulkosuhdehallinto (EUH) on alkukevästä 2020 pohjustanut EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön strategisen arvioinnin ja ohjauksen prosessia eli ”strategisen kompassin” luomista EU:lle. EUH:n mukaan kyse EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön suunnan määrittämisestä ja tavoitteiden kirkastamisesta. Prosessin on määrä kattaa koko tavoitetaso, sisältäen sotilaalliset ja siviiliaspektit. Samalla on tarkoitus jäsentää turvallisuus- ja puolustusaloitteista syntyvää kokonaiskuva. Kompassin tulisi kattaa EU:n poliittinen tavoitetaso ja kuroa umpeen lavean tavoitetason ja käytännön toimien välinen kuilu. Strategisesta kompassista on tarkoitus käydä ohjaavia keskusteluja tänä vuonna, mutta varsinainen kirjoitustyö alkaisi aikaisintaan tämän vuoden lopussa.

LIITTEET

Asiasanat	puolustuspolitiikka, YTPP
Hoitaa	PLM, UM
Tiedoksi	EUE, OM, PE, SM, TEM, VM, VNK, VTV
